

Briuselis, 2015 10 21
COM(2015) 600 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR
EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

Tolesni ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo žingsniai

1. IŽANGA

Siekiant patobulinti ekonomikos valdymą ir pasiekti finansinį stabilumą pastaraisiais metais ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) struktūra buvo gerokai sustiprinta. Vis dėlto, norint vėl pradėti didinti konvergenciją (ir tarp valstybių narių, ir tarp visuomenių), EPS atsparumas turi būti stiprinamas toliau, kad augtų našumas, būtų kuriama daugiau darbo vietų, o socialinis teisingumas taptų neatsiejamas nuo EPS.

2015 m. birželio mėn. Europos Komisijos pirmininkas, glaudžiai bendradarbiaudamas su euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pirmininku, Euro grupės pirmininku, Europos Centrinio Banko pirmininku ir Europos Parlamento pirmininku parengė pranešimą dėl didelio užmojo ir sykiu pragmatiško veiksmų plano, pagal kurį būtų sukurta EPS¹. Penkių pirmininkų pranešime daroma išvada, kad vienu metu reikalinga pažanga keturiuose baruose. Pirma, kuriant tikrą ekonominę sąjungą, kurioje kiekvienos šalies ekonomika turėtų klestėjimą pinigų sąjungoje užtikrinančių struktūrinių ypatumų. Antra, kuriant finansinę sąjungą, kurioje mažinant su finansiniu stabilumu susijusią riziką ir labiau dalijantis rizika su privačiuoju sektoriumi užtikrinamas valiutos vientisumas pinigų sąjungoje. Trečia, kuriant fiskalinę sąjungą, kurioje užtikrinamas fiskalinis tvarumas ir fiskalinis stabilizavimas. Galiausiai, kuriant politinę sąjungą, kuri realiai sustiprindama demokratinę atskaitomybę, legitimumą ir institucijas yra visų minėtų sąjungų pagrindas.

Penki pirmininkai taip pat sutarė dėl veiksmų plano², kuris turėtų konsoliduoti euro zoną iki 2017 m. pradžios (1 etapas – „tobulinimas darbais“). Per pirmąjį etapą, prasidėjusį 2015 m. liepos 1 d.³, veiksmai būtų grindžiami esamais dokumentais ir geriausiu būdu išnaudojant galiojančias Sutartis. Po to, remiantis sugriežtintais euro zonos valstybių konvergencijos lyginamaisiais standartais, turėtų būti imamasi fundamentalesnių reformų, persiorientuojant į vidutinę ir ilgalaikę naujų augimo perspektyvų viziją (2 etapas – EPS kūrimo užbaigimas). Apskritai, tam, kad Penkių pirmininkų pranešimas virstų veiksmais, reikės, kad visos euro zonos valstybės narės ir ES institucijos kartu siektų užsibrėžto tikslo. Šiame komunikate nurodyti veiksmai skirti euro zonos valstybėms narėms, tačiau stipresnės EPS sąjungos kūrimo procesas atviras visoms ES šalims. Komisija sykiu užtikrins, kad nebūtų iškraipoma vidaus rinka.

Šiame komunikate ir kartu pateikiamuose pasiūlyimuose aptariami pagrindiniai EPS stiprinimo proceso 1 etapo elementai. Priemonių kompleksą sudaro persvarstytas Europos semestro modelis, geresnių ekonomikos valdymo priemonių, įskaitant nacionalinių konkurencingumo valdybų ir patariamąsios Europos fiskalinės valdybos sukūrimą, rinkinys, vieningesnis euro zonos atstovavimas tarptautinėse organizacijose, konkrečiai Tarptautiniame valiutos fonde, ir žingsnis link finansinės sąjungos, konkrečiai, sukuriant Europos indėlių

¹ „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, Jeano-Claude'o Junckerio pranešimas, parengtas glaudžiai bendradarbiaujant su Donaldu Tusku, Jeroenu Dijsselbloemu, Mario Draghi'u ir Martinu Schulzu, 2015 m. birželio 22 d.

² Žr. pranešimo 1 priedą.

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5294_en.htm.

garantijų sistemą. Šios priemonės bus papildytos žingsniais, kurie bus padaryti kartu su Europos Parlamentu siekiant pagerinti Europos ekonomikos valdymo sistemos demokratinę atskaitomybę.

2. PERTVARKYTAS EUROPOS SEMESTRAS

Siaučiant ekonomikos ir finansų krizei, ekonominės politikos koordinavimas ekonominėje ir pinigų sąjungoje buvo gerokai sustiprintas. Siekiant pašalinti ikikrizinį disbalansą, struktūrinio pobūdžio silpnąsias puses ir krizės padarinius, paskatinti investicijas ir atkurti vidutinio laikotarpio augimo potencialą, toms bendroms taisyklėms, procedūroms ir institucijoms ES lygmeniu tenka itin svarbus vaidmuo.

Europos semestras, 2011 m. pradėtas ekonominės politikos koordinavimo ES lygmeniu metinis ciklas, tapo svarbiu nacionalinio ir ES lygmens reformų įgyvendinimo veiksmu. Tačiau valstybės narės turėtų daugiau nuveikti įgyvendindamos konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, nes iki šiol jų pažanga buvo nevienoda, o dažnai tik ribota.

Kasmet procesas buvo nuolat tobulinamas, kad būtų galima išnaudoti jo stipriąsias puses ir šalinti silpnąsias. Iš pastarojo meto įvykių paminėtina tai, kad naujos sudėties Komisija pirmąjį savo Europos semestrą gerokai supaprastino. Jau vasario mėn. paskelbus šalių ataskaitas atsirado daugiau galimybių tikram dialogui su valstybėmis narėmis, sudariusiam sąlygas išsamiau diskutuoti dvišaliu ar daugiašaliu lygmeniu, ir dialogui su kitais suinteresuotaisiais subjektais. Dėl tokio paankstinimo taip pat reikėjo patikslinti nacionalinių reformų programų paskirtį: jose turėtų būti pateiktos į ateitį orientuotos politikos iniciatyvos, kad programos taptų valstybių narių priemone atsiliepianti Komisijos analizę. Daugiau laiko svarstymams ir diskusijoms radosi ir dėl to, kad Komisija konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų pasiūlymus pateikė anksčiau, gegužės mėn. Šiame etape Komisija nusprendė labiau koncentruotis: gerokai sumažino rekomendacijų skaičių ir aptarė tik pagrindinius makroekonominio ir socialinio aktualumo prioritetus, kuriems artimiausius dvylika–aštuoniolika mėnesių valstybės narės turėtų skirti dėmesį. Nors tai ir toliau turėtų likti dėmesio centre, šalies ataskaitos bus toliau rengiamos laikantis holistinio požiūrio ir aprėps daugelį valstybės narės ekonominiu požiūriu aktualių temų.

Norint per artėjantį laikotarpį visapusiškai pasinaudoti šios patobulintos struktūros galimybėmis, būtina išsaugoti jos stabilumą ir ją įgyvendinti. Be to, remiantis tais pokyčiais, papildomos naudos galima gauti padarius kelias kitas korekcijas. Konkrečiai, tikslinga geriau integruoti euro zonos ir nacionalinį aspektus, didesnę dėmesį skirti užimtumo ir socialinės srities rezultatams, skatinti konvergenciją taikant lyginamuosius standartus ir diegiant gerą patirtį, Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšomis ir technine pagalba remti reformas. 1 lentelėje pateikiamas 2016 m. Europos semestro grafikas.

2.1. Geresnė euro zonos ir nacionalinio aspektų integracija

Euro zonos šalys viena nuo kitos labai priklauso ir bendrą valiutą įsivedusių šalių galimybės viena kitai padaryti šalutinį poveikį labai didelės, todėl visos euro zonos valstybės narės turi

labiau koordinuoti ir griežčiau prižiūrėti biudžeto sudarymo procesus ir ekonominę politiką. Krizė leido suvokti du dalykus: pirma, netinkama nacionalinė fiskalinė ir ekonominė politika ir netinkama finansų priežiūra gali sukelti didelius ekonominius ir socialinius sunkumus; antra, euro zona, kaip visuma, nėra atspari didelių destabilizuojančių ekonomikos ir finansų sukrėtimų rizikai. Todėl, nors praeis daug laiko, kol patikima nacionalinė politika sumažins krizės galimybę, tačiau taip pat verta stebėti ir atidžiai analizuoti bendrą fiskalinę, ekonominę ir socialinę euro zonos, kaip visumos, padėtį ir atsižvelgti į šią analizę formuluojant nacionalinę politiką.

Jau dabar Europos semestre atsižvelgiama į bendrą euro zonos aspektą, konkrečiai, atliekant metinį euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų vertinimą ir dėl jų susidarančią bendrą euro zonos fiskalinės politikos kryptį ir teikiant rekomendacijas euro zonai. Proceso paskirtis – kartu formuluoti prioritetus ir pagal juos veikti žvelgiant iš euro zonos perspektyvos. Tačiau šiame procese kiekviena šalis vis dar labiausiai dėmesį sutelkia į save, o į bendrą euro zonos aspektą atsižvelgia tik netiesiogiai. Europos semestro struktūra turėtų būti tokia, kad pirmiausia būtų aptarta euro zona ir jai skirtos rekomendacijos, o diskusijos apie konkrečias šalis vyktų vėliau, kad konkrečių šalių veiksmuose būtų visapusiškai atsižvelgta į bendrus uždavinius.

Todėl rengdama metinę augimo apžvalgą, kuri turi būti paskelbta lapkričio mėn., Komisija ypatingą dėmesį skirs pagrindiniams fiskaliniams, ekonominiams, socialiniams ir finansiniams euro zonos, kaip visumos, prioritetams. Visų pirma, Komisija ragina Euro grupę surengti atskirą diskusiją apie euro zonos fiskalinę kryptį, kai vertinami biudžeto planų projektai. Tam gali prireikti anksčiau paskelbti rekomendacijas euro zonai.

Diskusijos apie euro zonos prioritetus turėtų vykti Taryboje ir Euro grupėje, taip pat Europos Parlamente. Į diskusijose pasiektą bendrą supratimą būtų orientuojamasi tvirtinant euro zonos valstybių narių nacionalinių reformų ir stabilumo programų turinį balandžio mėn. ir priimant atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas gegužės mėn.

2.2. Didesnis dėmesys užimtumo ir socialinės srities rezultatams

Komisija jau ėmėsi priemonių, kad Europos semestre ir EPS stiprinimo procese daugiau dėmesio sulauktų užimtumo ir socialiniai klausimai. 2015 m. šalių ataskaitose išsamiai aptarta užimtumo ir socialinė raida. Daugumai valstybių narių skirtos šių sričių konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos.

Užimtumo ir socialiniai aspektai labiau pabrėžiami ir makroekonominio disbalanso procedūroje. 2015 m. Komisija yra pasiūliusi prie 11 esamų makroekonominio disbalanso procedūros rezultatų suvestinės pagrindinių rodiklių pridėti dar tris: aktyvumo lygio, jaunimo nedarbo ir ilgalaikio nedarbo. Jie padėtų nustatyti socialinį ir užimtumo kontekstą, kuriame vyksta koregavimas, o galiausiai galėtų būti panaudoti rengiant geresnį politikos modelį. Išplėstą pagrindinių rodiklių sąrašą Komisija planuoja naudoti nuo 2016 m. Įspėjimo mechanizmo ataskaitos paskelbimo.

Be to, siekiant, kad koregavimo poveikis pasiskirstytų tolygiau ir kad būtų apsaugoti pažeidžiamiausi visuomenės nariai, naujose makroekonominio koregavimo programose daugiau dėmesio skiriama socialinio teisingumo aspektui. Komisija pirmą kartą parengė socialinio poveikio vertinimą. Jis parengtas dėl Graikijos susitarimo memorandumo⁴. Ji tą patį darys kiekvienos būsimos paramos stabilumui programos atžvilgiu.

Reikėtų žengti tolesnius žingsnius, kad valstybių narių užimtumo ir socialinės srities rezultatai sulauktų didesnio dėmesio. Valstybės narės turėtų dėmesingiau atsižvelgti į nacionalinių socialinių partnerių indėlį, ypač tam, kad sustiprėtų atsakomybė už reformų rezultatus. Todėl Komisija ragina labiau įtraukti socialinius partnerius į nacionalinių reformų programų rengimo darbą. Be to, Komisijos atstovybės valstybėse narėse konsultuosis su socialiniais partneriais iš anksto nustatytais pagrindiniais Europos semestro etapais. Šiuos žingsnius turėtų lydėti intensyvesnis dialogas su socialiniais partneriais per Europos semestro komandiruotes. Be to, ES lygmens socialiniai partneriai į diskusiją bus įtraukiami ir toliau, o jų dalyvavimas gali būti sustiprintas, pavyzdžiui, per atnaujintą Trišalį socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimą ir makroekonominį dialogą, kad jų indėlis Europos semestro procese taptų svaresnis.

EPS projekto veikimą ir legitimumą turėtų pagerinti konvergencijas užimtumo ir socialinės politikos srityje geriausios praktikos kryptimi. Per artimiausią laikotarpį tokia didesnė konvergencija galėtų būti pasiekta plėtojant bendrus lyginamuosius standartus, susijusius su darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros koncepcijos elementais (pavyzdžiui, lanksčios ir patikimos darbo sutartys vengiant dviejų pakopų darbo rinkos formavimosi, išsamios mokymosi visą gyvenimą strategijos, bedarbiams vėl patekti į darbo rinką padėti skirta veiksminga politika, šiuolaikiškos ir įtraukios socialinės apsaugos ir švietimo sistemos, įgalinantis darbo jėgos apmokestinimas). Komisija taip pat patvirtino ketinanti pristatyti Europos socialinių teisių struktūrą, kuri būtų pagrįsta galiojančiu teisynu ir naudojama kaip gairės visame konvergencijos procese.

2.3. Konvergencijos skatinimas taikant lyginamuosius standartus ir diegiant gerąją patirtį

Penkių pirmininkų pranešime pabrėžiama lyginamųjų standartų ir kryžminių patikrų rezultatų reikšmė siekiant konvergencijos ir panašaus ekonominių struktūrų atsparumo visoje euro zonoje. Kryžminių patikrų tikslas – nustatyti, kas veikia nepatenkinamai, prisidėti prie konvergencijos su geriausių rezultatų darbo rinkų, konkurencingumo, verslo aplinkos ir viešojo administravimo srityse pasiekiančiomis šalimis ir nustatyti tam tikrus mokesčių politikos aspektus. Lyginamųjų standartų taikymas gali padėti sustiprinti valstybių narių atsakomybę už struktūrinių reformų darbotvarkes ir skatinti jų įgyvendinimą.

Kaip parodė lyginamųjų standartų taikymo atvejai Euro grupėje, pavyzdžiui, darbo jėgos mokesčių pleišto palyginimas, toks lyginimasis, tinkamai naudojamas, gali tapti galingu

⁴ Dokumentas skelbiamas http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/assessment_social_impact_en.pdf.

veiklos akstinu. Visų pirma, lyginamieji standartai turi atitikti du reikalavimus. Pirma, jie turi būti glaudžiai susiję su politikos svertais, kad pagal juos būtų galima daryti realias ir prasmingas politikos išvadas. Antra, reikalingi patikimi įrodymai ir pakankamas konsensusas, kad jie gerokai padės siekti aukštesnio lygmens tikslų, tokių kaip darbo vietų kūrimas, augimas, konkurencingumas, socialinė aprėptis ir socialinis teisingumas arba finansinis stabilumas⁵.

Tokių rodiklių galima gauti ne visose politikos srityse; nelygu politikos sritis, gali skirtis jų statistinis patikimumas, sudėtingumas ir tai, kiek jie atspindi realią padėtį. Todėl, taikant lyginamuosius standartus, kiekvienoje politikos srityje reikėtų sudaryti galimybę veiksmus pritaikyti. Be to, lyginamųjų standartų taikymą reikėtų papildyti ekonomine analize, kuri sudaro sąlygas apsvarstyti galimus kompromisus tarp skirtingų politikos sričių ir išsamiai įvertinti įvairiapą politikos poveikį.

Nuo 2016 m. Europos semestro Komisija palaipsniui siūlys lyginamuosius standartus ir kryžmines patikras skirtingose politikos arba teminėse srityse. Šių priemonių rezultatai bus aptariami atitinkamos sudėties Tarybos ir Euro grupės posėdžių diskusijose, siekiant bendro uždavinių ir atsakomųjų politikos priemonių supratimo.

Diskusijų ir vertinimo rezultatai padės rengti Europos semestrą ir sudarys sąlygas stiprinti politikos konvergenciją, taip pat rengiantis 2 etapui.

2.4. Labiau tikslinė parama reformoms ES fondų lėšomis ir technine pagalba

Siekdama pagal bendrus ES lygmeniu sutartus ekonominius prioritetus remti struktūrines reformas, Komisija stengsis intensyviau naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondus (ESI fondus), kad paremtų pagrindinius konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose pabrėžtus prioritetus, įskaitant priemonėmis, siejančiomis tų fondų efektyvumą su patikimu ekonomikos valdymu⁶. Pagal naują teisinę sistemą, visos ESI fondų bendrai finansuojamos programos turi būti naudojamos visoms su jomis susijusioms konkrečioms šalims skirtoms rekomendacijoms įgyvendinti. Komisija stebės pažangą ir iki 2017 m. atsiskaitys, kaip siekiama sutartų tikslų. Pagal 2013 m. sanglaudos politikos reformą visiems penkiems Europos struktūriniams ir investicijų fondams pradėtas taikyti makroekonominių sąlygų principas. Tai dalis platesnio pobūdžio pastangų užtikrinti, kad Europos struktūriniai ir

⁵ Tokių prasmingų rodiklių pavyzdžiai: įmonių įėjimas į rinką ir išėjimas iš jos, nedarbo mastai, pvz., jaunimo ir ilgalaikis nedarbas, ir švietimo pasiekimai. Įrodyta, kad jie susiję su ekonomikos augimu, našumu, inovacijomis, užimtumu ir socialiniu teisingumu. Be to, jie siejasi su konkrečiais politikos svertais, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, norint pagerinti rezultatus. Minėtieji rodikliai susiję su veiksmais, kurie palengvina galimybes užsiimti verslu, darbo paklausą ir pasiūlą paveikiančiomis priemonėmis, tokiomis kaip su aktyvumo skatinimu susijęs nedarbo pašalpų elementas ir darbo jėgos mokesčių pleištis, ir galimybių naudotis švietimo paslaugomis gerinimu.

⁶ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, 23 straipsnis.

investicijų fondai būtų naudojami remti reformoms, laikomoms svarbiausiomis socialiniams ir ekonominiams rezultatams pasiekti valstybėse narėse, ir kad Europos struktūrinių ir investicijų fondų efektyvumo nemažintų nepatikima makroekonominė politika⁷.

Tuo pat metu reformų įgyvendinimą palaikys kitos ES finansavimo programos, kiekviena savo politikos srityje, ir palaipsnis techninės pagalbos pasiūlymų, kuriuos teikia Komisijos Paramos struktūrinėms reformoms tarnyba, įgyvendinimas. Komisija sukūrė šią tarnybą tam, kad visos valstybės narės, ekonomikos valdymo procesų kontekste rengdamos ir efektyviai įgyvendindamos reformas (konkrečiai, įgyvendindamos konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, veiksmus pagal makroekonominio disbalanso procedūrą arba reformas pagal paramos stabilumui programas), galėtų paprašiusios sulaukti techninės pagalbos, įskaitant veiksmingo ir efektyvaus ES lėšų panaudojimo paramą.

.

3. EKONOMIKOS VALDYMO PRIEMONIŲ RINKINIO TOBULINIMAS

Prasidėjus ekonomikos krizei, ekonomikos valdymo sistema gerokai sustiprėjo priėmus šešių dokumentų rinkinį, dviejų dokumentų rinkinį ir Sutartį dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje (SSKV)⁸. Sugriežtinus fiskalines taisykles ir neseniai sukūrus makroekonominio disbalanso procedūrą, gerokai išsiplėtė ES veikimo sritis ir gerokai sustiprėjo galimas ES veiklos efektyvumas.

Per pirmąją sustiprintos ekonomikos valdymo sistemos peržiūrą⁹ nustatyta keletas tobulintinų aspektų, visų pirma susijusių su politikos vykdymo skaidrumu, sudėtingumu ir nuspėjamumu, kurie turi įtakos priemonių efektyvumui. Kadangi naujų dokumentų veikimo patirtis nedidelė (kai kurie iš jų įsigaliojo tik neseniai), galimybės daryti tvirtas išvadas apie jų poveikį augimui, disbalansui ir konvergencijai dar ribotos.

Prieš imantis tolesnės teisėkūros reformos reikia surinkti daugiau argumentų ir patirties, susijusių su reformuotomis valdymo struktūromis. Dabartinėmis aplinkybėmis Komisija toliau visapusiškai ir skaidriai taikys galiojančius dokumentus ir priemones. Tuo pat metu Komisija ketina padidinti galiojančios sistemos (pradedant nuo fiskalinių taisyklių ir baigiant

⁷ Pagal pirmą nuostatų dalį, siekdama prisidėti prie Tarybos rekomendacijų įgyvendinimo arba maksimaliai padidinti Europos struktūrinių ir investicijų fondų poveikį valstybėse narėse, gaunančiose ES finansinę pagalbą, Komisija gali paprašyti iš dalies pakeisti valstybių narių partnerystės susitarimus ir programą, pagal kurią naudojamos ES lėšos. Jei valstybės narės nepadaro tokių pakeitimų, Komisija gali pasiūlyti Tarybai sustabdyti atitinkamų programų mokėjimus. Pagal antrą nuostatų dalį, kai valstybė narė nesiima taisomųjų veiksmų pagal ekonomikos valdymo procedūras, pavyzdžiui, perversinio deficito procedūrą ir (arba) perversinio disbalanso procedūrą ar paramos stabilumui programą, Komisija privalo pasiūlyti sustabdyti išipareigojimus arba mokėjimus.

⁸ Šešių dokumentų rinkinys: reglamentai (ES) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, Direktyva 2011/85/ES; dviejų dokumentų rinkinys: reglamentai (ES) Nr. 472/2013; 473/2013, Sutartis dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje (SSKV) <http://www.consilium.europa.eu/lt/european-council/pdf/Treaty-on-Stability-Coordination-and-Governance-TSCG/>. SSKV fiskalinė dalis taip pat vadinama fiskaliniu susitarimu.

⁹ Ekonomikos valdymo peržiūra. Reglamentų (EB) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013, 473/2013 taikymo ataskaita, COM(2014) 905, 2014 11 28.

makroekonominio disbalanso procedūros taikymu) aiškumą ir sumažinti jos sudėtingumą. Be to, kaip nurodyta Penkių pirmininkų pranešime, Komisija pritaria nacionalinių konkurencingumo valdybų ir patariamiosios Europos fiskalinės valdybos sukūrimui.

3.1. Galiojančių fiskalinių taisyklių skaidrumo gerinimas ir sudėtingumo mažinimas

Siekdama padidinti Stabilumo ir augimo pakto taisyklių taikymo skaidrumą Komisija paskelbė „Stabilumo ir augimo pakto vadovą“¹⁰. „Vadovas“ bus kasmet atnaujinamas, kad jame laiku atspindėtų nuolatiniai taisyklių ir priežiūros praktikos pokyčiai. Be to, Komisija su valstybėmis narėmis dalijasi duomenimis ir apskaičiavimais, kuriais pagrįsti jos sprendimai dėl priežiūros. Ji taip pat ketina ta pačia informacija dalytis su nacionalinėmis fiskalinėmis tarybomis ir – pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis – su visuomene. Nauja nepriklausoma patariamoji Europos fiskalinė valdyba (žr. 3.4 skirsnį) padės didinti skaidrumą. Be to, rugsėjo mėn. Komisija pradės skelbti atnaujintą išsamų prielaidų dėl išorės ekonominių pokyčių rinkinį, kad juo galėtų pasinaudoti nacionalinių biudžetų planų rengėjai.

Taisyklės gali būti įgyvendinamos paprasčiau ir skaidriau, nekeičiant jų teisinio pagrindo. Atidžiai konsultuodamasi su valstybėmis narėmis, Komisija sieks išaiškinti toliau nurodomus aspektus.

Pirma, Komisija užtikrins metodikos derėjimą tarp skolos taisyklės pagal perviršinio deficito procedūrą ir valstybių narių struktūrinio biudžeto tikslo, vadinamo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslu. Pastaruoju metu sugriežtinus ekonomikos valdymą perviršinio deficito procedūros skolos kriterijus tapo paprasta valstybės skolos, viršijančios 60 proc. BVP, mažinimo taisykle. Tačiau nepaaiškinta, kuri taisyklė turėtų galioti sprendžiant, ar valstybei narei reikia pradėti taikyti perviršinio deficito procedūrą. Atnaujindama apatines vidutinio laikotarpio biudžeto tikslų, kuriuos gali nustatyti valstybės narės, ribas, Komisija užtikrins tokių verčių derėjimą atsižvelgdama į skolos taisyklę vidutiniu laikotarpiu.

Antra, Komisija sieks supaprastinti atitikties Stabilumo ir augimo paktui vertinimo metodiką. Šiuo metu, po ilgiau nei metus trukusių diskusijų su valstybėmis narėmis, vertinant valstybių narių fiskalinės politikos atitiktį pagal Stabilumo ir augimo pakto prevencinę dalį taikomi kiti biudžeto rodiklių rinkiniai, negu atliekant vertinimą pagal perviršinio deficito procedūrą. Suderintas ir nuoseklus modelis užtikrintų daugiau paprastumo ir leistų nuosekliau pereiti iš taisomosios į prevencinę Stabilumo ir augimo pakto dalį. Todėl Komisija ieškos būdų, kaip labiau remtis vieninteliu praktiniu atitikties Stabilumo ir augimo paktui rodikliu.

Trečia, Komisija ieškos galimybių atnaujinti daugiametės Tarybos rekomendacijas sumažinti perviršinį deficitą siekdama atsižvelgti ne tik į nenumatyto ekonominės aplinkos pablogėjimo sąlygas (kaip tai aiškiai numatyta Stabilumo ir augimo pakte), bet ir nenumatyto pagerėjimo atveju. Toks modelis galėtų padėti siekti perviršinio deficito procedūros tikslo laiku užtikrinti perviršinio deficito padėties ištaisymą.

Galiausiai Komisija peržiūri, kaip į nacionalinę teisę perkeliama vadinamajame fiskaliniame susitarime (t. y. Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų

¹⁰ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocp151_en.pdf.

sąjungoje fiskalinėje dalyje) išdėstytos taisyklės, kurios skirtos nacionalinių ir Europos fiskalinių sistemų derėjimui ir atsakomybei už jas sustiprinti valstybėse narėse. Komisija pradėjo analizuoti fiskalinio susitarimo diegimą į nacionalinę teisę pagal SSKV 3 straipsnio 2 dalį. Ji pradėjo preliminaras konsultacijas su susitariančiosiomis šalimis, siekdama suteikti joms progą prireikus pateikti pastabų apie Komisijos išvadas, kaip numatyta SSKV 8 straipsnio 1 dalyje, o paskui ketina pagal tą straipsnį paskelbti pranešimą dėl diegimo į nacionalinę teisę.

3.2. Tvirtesnė makroekonominio disbalanso procedūra

Makroekonominio disbalanso procedūra yra priemonė, kuria pasinaudota ekonominę priežiūrą nukreipiant į pagrindinius su disbalansu susijusius aspektus. Ji veiksmingai padėjo užtikrinti efektyvų politikos koregavimą keliose šalyse, pavyzdžiui, Ispanijoje ir Slovėnijoje. Tačiau patirtis byloja, kad įgyvendinimą galima patobulinti įvairiais būdais.

Pirma, bus pagerintas Komisijos sprendimų dėl makroekonominio disbalanso procedūros skaidrumas: bus skelbiamas žinynas, kuriame bus pateikta vienoje vietoje sukaupta svarbi informacija apie makroekonominio disbalanso procedūros įgyvendinimą. Be to, nuodugnių apžvalgų rezultatai bus aiškiau pateikti ir šalių ataskaitose, ir komunikate, kuriame apžvelgiamos nuodugnių apžvalgų išvados. Komisija taip pat aiškiai pagrįs priimtus sprendimus, įskaitant sprendimus dėl konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, susijusių su makroekonominio disbalanso procedūra.

Antra, Komisija užtikrins, kad nustačius paviršinio disbalanso atvejus būtų imamasi tinkamų tolesnių veiksmų. Tam reikalingas ekonomikos vertinimas ir aktyvus valstybių narių dalyvavimas siekiant spręsti konkrečius jų uždavinius ir užtikrinti šalies atsakomybę už reformas. Iki šiol Komisija disbalansą patiriančias šalis priskirdavo skirtingoms kategorijoms, kurios ilgainiui keisdavosi, ir kurioms, priklausomai nuo disbalanso pobūdžio ir intensyvumo, buvo reikalingas skirtingo laipsnio stebėjimas ir politikos veiksmas. Paviršinio disbalanso procedūra iki šiol dar nebuvo pritaikyta. Komisija sukonkretins kategorijas, paaiškins kriterijus, kuriais grindžia savo sprendimus, ir geriau nusakys sąsajas tarp disbalanso pobūdžio ir to, kaip ji į disbalansą atsižvelgia konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose. Komisija su valstybėmis narėmis, įskaitant naująsias konkurencingumo valdybas¹¹, svarstys, kaip geriausiai įveikti disbalansą ir sukurti tvirtą ir griežto grafiko konkretaus stebėjimo sistemą, kuri padėtų vykdyti įgyvendinimą. Paviršinio disbalanso procedūra gali būti pradėta, jei pristinga ryžto vykdyti reformas ir jų įgyvendinimo pažanga bus nepakankama. Ji bus taikoma tuo atveju, kai susidarys didelis makroekonominis disbalansas, kuris kels grėsmę sklandžiam ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui, pavyzdžiui, toks, koks atvedė į krizę. Komisija taip pat ragina Tarybą labiau įsitraukti į konkretų paviršinį disbalansą turinčių šalių, kurių atžvilgiu paviršinio disbalanso procedūra nėra pradėta, stebėjimą.

Trečia, euro zonos dimensija turi įgyti didesnę reikšmę makroekonominio disbalanso procedūroje. Su euro zona susiję argumentai bus geriau integruoti į susijusius dokumentus

¹¹ Žr. 3.3 skirsnį.

(Ispėjimo mechanizmo ataskaitą ir komunikatą su nuodugnių apžvalgų rezultatais) ir sprendimus. Per makroekonominio disbalanso procedūrą bus toliau siekiama panaikinti žalingus išorės deficitus ir skatinti tinkamas reformas šalyse, kurios sukaupė didelį tvarų einamosios sąskaitos perteklių.

3.3. Nacionalinių konkurencingumo valdybų sistema

Atsparumui ir prisitaikymo pinigų sąjungoje pajėgumui užtikrinti būtinas konkurencingumas. Jis reikalingas ir tam, kad galvojant apie ateitį būtų užtikrinamas tvarus augimas ir konvergencija. Norint, kad su konkurencingumu susijusių struktūrinių reformų pažanga būtų spartesnė, esami europiniai ekonominės politikos koordinavimo mechanizmai turi būti pagrįsti stipria nacionaline atsakomybe už reformų darbotvarkes. Tikslinga kaupiti nepriklausomą politikos kompetenciją nacionaliniu lygmeniu ir stiprinti dialogą politikos klausimais tarp ES ir valstybių narių. Todėl Komisija siūlo Tarybai rekomenduoti valstybėms narėms sukurti nacionalines konkurencingumo valdybas, kurios stebėtų konkurencingumo srities rezultatus ir politiką.

Teikdamos nešališkas konsultacijas, visų pirma, dėl konkurencingumo rezultatų ir su konkurencingumu susijusių reformų vertinimo, konkurencingumo valdybos padėtų tobulinti nacionalinės politikos formavimą. Taip jos prisidėtų prie efektyvios reformų struktūros formavimo ir įgyvendinimo, taip pat ir tada, kai valstybė narė reaguoja į konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas. Konkurencingumo aspektų, kuriuos reikėtų stebėti, visuma, įskaitant kainos ir ne kainos aspekto kaitą, turėti visapusiškai atspindėti konkurencingumo sąvoką. Konkurencingumo valdybos rengtų ir kasmet skelbtų savo išvadas dėl stebimų sričių.

Konkurencingumo valdybos turėtų laikytis bendrų principų rinkinio, atsižvelgdamos į patirties ir praktikos valstybėse narėse įvairovę. Į valdybų rekomendacijas būtų atsižvelgiama darbo užmokesčio nustatymo procesuose, tačiau jos sau nekelia tikslo kištis į darbo užmokesčio nustatymo procesą ir varžyti socialinių partnerių vaidmenį ar derinti nacionalines darbo užmokesčio nustatymo sistemas. Valdybos būtų nepriklausomos nuo viešųjų institucijų, kurių kompetencijai priklauso susiję klausimai, ir turėtų pajėgumų užtikrinti aukštą ekonominės analizės kokybę. Jei laikomasi šių reikalavimų, valstybės narės savo nacionalines konkurencingumo valdybas galėtų formuoti savo nuožiūra: steigti naujas institucijas ar pritaikyti veikiančių įstaigų įgaliojimus.

Kartu su šiuo komunikatu Komisija priima Tarybos rekomendacijos dėl nacionalinių konkurencingumo valdybų įkūrimo rekomendaciją. Ji skirta euro zonos valstybėms narėms, tačiau ir kitos valstybės narės skatinamos įsteigti panašias įstaigas. Komisija stebės, kokių tolesnių veiksmų imamasi įgyvendinant rekomendaciją, ir prireikus 2 etape skelbs bendrus principus naudodama privalomą dokumentą.

3.4. Nauja patariamoji Europos fiskalinė valdyba

Pastaraisiais metais nepakankamai pabrėžta, kaip svarbu vykdyti atsakingą fiskalinę politiką – vieną svarbiausių Europos augimo strategijos ramsčių. Fiskalinė politika turėtų stiprinti

makroekonominį stabilumą, laikantis taisyklėmis pagrįstos fiskalinės sistemos. Vykdyti atsakingą nacionalinę fiskalinę politiką ypač svarbu euro zonoje.

Priimdama šį komunikatą, Komisija taip pat įsteigia nepriklausomą patariamąją Europos fiskalinę valdybą. Ši valdyba, kaip patariamasis organas, padės vykdyti daugiašalę priežiūrą euro zonoje. Ją sudarys penki žinomi ekspertai, turintys patikimos kompetencijos ir patirties makroekonomikos ir praktinėje biudžeto politikos formavimo srityje. Valdybos konsultacijos bus grindžiamos ekonomikos vertinimu, kuris dera su ES fiskalinėmis taisyklėmis.

Valdyba turėtų vertinti ES fiskalinės sistemos įgyvendinimą, ypač sprendimų horizontalų derėjimą ir biudžeto priežiūros įgyvendinimą, labai sunkaus taisyklių nesilaikymo atvejus ir esamos fiskalinės krypties tinkamumą euro zonoje ir nacionaliniu lygmeniu.

Kadangi Stabilumo ir augimo paktas susijęs su nacionaliniu biudžeto balansu ir skolos kaita ir nelemia bendros fiskalinės krypties, valdyba taip pat turėtų pateikti argumentų diskusijoje apie bendrą biudžeto politikos poveikį euro zonoje ir nacionaliniu lygmeniu siekiant, kad euro zonos fiskalinė kryptis būtų tinkama. Jeigu valdyba nustato riziką, kuri kelia grėsmę tinkamam ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui, ji turi greta savo patarimų atskirai pateikti svarstymus, kokias politikos galimybes teikia Stabilumo ir augimo paktas.

Valdyba taip pat bendradarbiaus su nacionalinėmis fiskalinėmis valdybomis, siekdama keistis gerąja patirtimi ir padėti pasiekti bendrą sutarimą. Ši veikla bus tiesiogiai susijusi su valdybos užduotimis ir bus vykdoma abipusiai gerbiant nacionalinių fiskalinių valdybų ir Europos fiskalinės valdybos prerogatyvas ir teisinį pagrindą.

4. EURO IŠORĖS ATSTOVAVIMAS

Siekiant sukurti EPS, turi būti ne tik didinama atsakomybė ir integracija ES ir euro zonos lygmeniu, bet ir stiprinamos institucijos. Viena iš sričių, kuriose konkretūs šio tikslo siekimo žingsniai numatyti Sutartyje ir gali būti atlikti jau šiandien, yra euro zonos išorės atstovavimas.

Dėl ekonominio ir finansinio euro zonos svorio ir bendrai vykdomos pinigų ir valiutos kurso politikos euro zonos politikos sprendimai ir ekonominė raida daro vis didesnę poveikį pasaulio ekonomikai. Sustiprinus euro zonos valdymo sistemą ir kuriant bankų sąjungą užtikrinus didelę finansų sektoriaus reglamentavimo ir priežiūros konvergenciją, euro zona sutvirtėjo iš vidaus.

Pažanga, kuri pasiekta toliau iš vidaus integruojant euro zoną, turi atspindėti išorėje, kad euro zona galėtų atlikti aktyvesnį vaidmenį tarptautinėse finansų įstaigose ir efektyviai formuoti savo būsimą vaidmenį pasaulinėje finansų struktūroje. Nuoseklesnis atstovavimas taip pat būtų naudingas trečiosioms šalims, ypač dėl solidescnio ir nuoseklesnio euro zonos įnašo į ekonomikos ir finansų stabilumą pasaulyje.

Stiprinant Sąjungos ir euro zonos išorės atstovavimą daugelyje tarptautinių ekonomikos ir finansų forumų, nuveikta daug. Pavyzdžiui, Tarptautiniame valiutos fonde toliau styguota

2007 m. priimta koordinavimo tvarka, išrinktas ES atstovų Tarptautiniame valiutos fonde grupės (vadinamosios EURIMF) pirmininkas, gerinti darbiniai santykiai tarp Ekonomikos ir finansų komiteto pakomitečio TVF klausimais (EFC/SCIMF) ir EURIMF, EURIMF nariai labiau koordinavo pozicijas dėl vykdomosios valdybos strategijų. Tačiau norint, kad išorės atstovavimas iš tiesų taptų vieningas, reikia tolesnių veiksmų.

Kartu su šiuo komunikatu Komisija priima komunikatą, kuriame aprašyta, kaip siekti vieningesnio EPS išorės atstovavimo¹². Be to, ji pagal SESV 138 straipsnį teikia Tarybos sprendimo pasiūlymą, kuriame nustatomos priemonės siekiant sukurti vieningą euro zonos atstovavimą Tarptautiniame valiutos fonde¹³. Euro zonos išorės atstovavimas ypač padrikas Tarptautiniame valiutos fonde, kuris dėl savo skolinimo priemonių ir priežiūros yra vienas pagrindinių pasaulinio ekonomikos valdymo institucinių dalyvių. Tokią tvarką reikėtų nustatyti ir sutarti nedelsiant, tačiau ją įgyvendinti tikslinga palaipsniui, kad visi ES ir tarptautiniu lygmeniu susiję subjektai galėtų atlikti reikiamus teisinius ir institucinius pakeitimus.

Atsižvelgdama į tolesnę EPS ar tarptautinės finansų struktūros raidą, Komisija gali nuspręsti, kad naudos atneštų ir kitos iniciatyvos, kurios sustiprintų euro zonos išorės atstovavimą ir kituose tarptautiniuose forumuose.

5. FINANSINĖS SĄJUNGOS KŪRIMO ŽINGSNIAI

Norint sukurti visavertę stiprią EPS, būtina ne tik ekonomikos valdymo sričių pažanga, bet ir bankų sąjungos sukūrimas. Kai valiuta yra viena, suvienodinta ir visiškai integruota finansų sistema yra ne tik deramo pinigų politikos perdavimo prielaida, bet ir tinkamo rizikos pasiskirstymo po šalis ir bendro pasitikėjimo bankų sistema visoje euro zonoje prielaida. Pastaraisiais metais sutarta dėl svarbių žingsnių ta linkme, tačiau reikia dirbti toliau.

Pirma, Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad būtų iki galo įgyvendintos sutartos teisinės nuostatos. Bendras priežiūros mechanizmas, kurio tikslas yra nepriklausoma ir vienodai aukštos kokybės prudencinė priežiūra, jau visapusiškai veikia, o nuo 2016 m. sausio 1 d. bendras pertvarkymo mechanizmas užtikrins efektyvų sunkumus patiriančių bankų pertvarkymą. Komisija naudosis visais jai Sutartimi suteiktais įgaliojimais siekdama užtikrinti, kad visos valstybės narės kuo greičiau iki galo į nacionalinę teisę perkeltų Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvą (terminas buvo 2015 m. sausio mėn.)¹⁴ ir Indėlių garantijų direktyvą (terminas buvo 2015 m. liepos mėn.)¹⁵. Valstybės narės raginamos iki

¹² Žr. COM(2015)602, 2015 m. spalio 21 d.

¹³ Žr. COM(2015)603, 2015 m. spalio 21 d.

¹⁴ 2015 m. spalio 19 d. Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvos nebuvo perkėlusios arba buvo perkėlusios tik iš dalies 12 dvylika valstybių narių: Belgija, Čekija, Ispanija, Italija, Kipras, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Nyderlandai, Rumunija, Slovėnija ir Švedija.

¹⁵ 2015 m. spalio 19 d. Indėlių garantijų direktyvos nebuvo perkėlusios arba buvo perkėlusios tik iš dalies 18 dvylika valstybių narių: Airija, Belgija, Čekija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija ir Švedija.

2015 m. lapkričio 30 d. ratifikuoti Tarpvyriausybinių susitarimą dėl bendro pertvarkymo mechanizmo¹⁶.

Antra, Komisija skatina valstybės nares nedelsiant pasiekti susitarimą dėl efektyvaus pereinamojo laikotarpio finansavimo mechanizmo užtikrinant, kad, kol iš bankų sektoriaus renkama įnašais palaipsniui bus suformuotas Bendras pertvarkymo fondas, bendras pertvarkymo mechanizmas turėtų pakankamai išteklių galimoms sunkumus patiriančių bankų pertvarkymo likutinėms išlaidoms finansuoti, laikantis Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvos. Lygiai taip valstybės narės turėtų nedelsdamos sutarti dėl Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės, kurios fiskalinis poveikis per vidutinį laikotarpį turėtų būti neutralus.

Trečia, Komisija iki metų pabaigos pateiks pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl pirmų bendros Europos indėlių garantijų sistemos kūrimo žingsnių siekiant sukurti labiau Europos masto sistemą, atsietą nuo valstybių turimų išteklių, kad sustiprėtų finansų stabilumas ir piliečiai galėtų būti tikri, jog jų indėlių saugumas nepriklauso nuo vietos, kurioje jie yra geografiniu požiūriu.

Pirmi sistemos bendrinimo žingsniai bus pagrįsti perdraudimo modeliu. Bendras perdraudimo fondas, papildantis veikiančias nacionalines indėlių garantijų schemas, tam tikromis sąlygomis suteiktų lėšų, kai prireikia pasinaudoti indėlių garantijų schemomis. Šios sąlygos turėtų būti išdėstytos taip, kad fondo atsakomybė būtų apribota ir sumažėtų neatsakingo elgesio rizika nacionaliniu lygmeniu. Sąlygose turėtų atsispindėti tai, kad nacionaliniai fondai yra kaupiami palaipsniui ir pradžioje skirtingomis buvusios situacijos vis labiau panašėja viena į kitą. Europos indėlių garantijų sistema būtų privaloma euro zonos valstybėms narėms ir atvira euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms, kurios nori stoti į bankų sąjungą.

Ketvirta, Europos Komisija, pateikusi Europos indėlių garantijų sistemos pasiūlymą, kartu yra pasiryžusi toliau mažinti riziką, vienodinti sąlygas bankų sektoriuje ir riboti grįžtamąjį bankų ir valstybių ryšį. Todėl ji išdėstys, kaip galima dirbti tose likusiose srityse, kuriose siekiant šių tikslų gali reikėti persvarstyti ir baigti kurti reglamentavimo ir rizikos ribojimo sistemą.

Galiausiai, be bankų sąjungos sukūrimo, vienas pagrindinių prioritetų yra kapitalo rinkų sąjunga. Rugsėjo 30 d. Komisija paskelbė Kapitalo rinkų sąjungos veiksmų planą, kuriuo, be kita ko, bus užtikrinti įvairesni finansavimo šaltiniai įmonėms ir didesnis rizikos pasidalijimas tarpvalstybiniu mastu didinant obligacijų ir nuosavybės vertybinių popierių rinkų integraciją.

¹⁶ 2015 m. spalio 19 d. Tarpvyriausybinių susitarimo nebuvo ratifikavusios arba ratifikavimo dokumentų nebuvo deponavusios 13 dvylika valstybių narių: Airija, Austrija, Belgija, Estija, Graikija, Italija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Slovėnija ir Vokietija.

6. REALUS DEMOKRATINIS LEGITIMUMAS, ATSAKOMYBĖ IR ATSKAITOMYBĖ

Norint sustiprinti atsakomybę EPS stiprinimo 1 etape labai reikalingas realus demokratinis legitimumas ir atskaitomybė. O 2 etape, kai bus numatyta suverenitetą labiau bendrinančių iniciatyvų, jie abu bus būtini. Pastaraisiais metais Komisija palaiko vis intensyvesnį ir pastovesnį dialogą su valstybėmis narėmis, rengdama dvišalius susitikimus, konkretnės tematikos diskusijas Taryboje ir dažnesnes techninio ir politinio pobūdžio komandiruotes į sostines. Komisija šį dialogą intensyvins, be kita ko, naudodamasi Europos semestro pareigūnų tinklu valstybėse narėse.

Europos Parlamentas inicijavo pirmuosius praktinius veiksmus, siekdamas sustiprinti parlamentinę priežiūrą, kuri yra Europos semestro dalis. Surengti Europos Parlamento ekonominiai dialogai su Taryba, Komisija ir Euro grupe, kaip numatyta šešių dokumentų rinkinio ir dviejų dokumentų rinkinio teisės aktuose. Tai jau vyko per pastaruosius Europos semestro ciklus. Tie dialogai gali tapti intensyvesni susitarus dėl tam skirtų laiko tarpų pagrindiniuose semestro ciklo etapuose. Sukurta nauja parlamentų bendradarbiavimo forma – Europos ir nacionalinio lygmens atstovų sambūriai. Tai vyksta Europos parlamentų savaitę, kurią bendradarbiaudamas su nacionaliniais parlamentais rengia Europos Parlamentas, kai nacionalinių parlamentų atstovai atvyksta iš esmės diskutuoti apie politikos prioritetus. Dviejų dokumentų rinkinyje taip pat įtvirtinta nacionalinių parlamentų teisė pasikviesti Komisijos narį, kad jis pristatytų Komisijos nuomonę dėl biudžeto plano projekto arba rekomendacijas valstybei narei, kuriai taikoma perviršinio deficito procedūra.

Atnaujinus Europos semestrą, šių parlamentinių renginių laikas gali būti parinktas dar tinkamiau, o jų papildoma vertė gali dar labiau išaugti. Konkrečiai, Komisija galėtų dalyvauti Europos Parlamento plenariniame posėdyje iki Metinės augimo apžvalgos pateikimo ir tęsti diskusiją po jos priėmimo. Be to, antra tam skirta plenarinio posėdžio diskusija galėtų būti surengta Komisijai pristačius konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, laikantis atitinkamų šešių dokumentų rinkinio nuostatų dėl ekonominio dialogo. Tuo pat metu Komisijos ir Tarybos atstovai galėtų dalyvauti tarpparlamentiniuose posėdžiuose, ypač tuose, kurie rengiami per Europos parlamentų savaitę. Dėl šios naujos praktikos ES institucijos, kiekviena išlaikydama savo atitinkamą institucinį vaidmenį, galėtų palaipsniui sutarti detaliau.

Europos Komisija taip pat rengs pavyzdinę tvarką, kad bendravimas su nacionaliniais parlamentais būtų veiksmingesnis. Tokia tvarka būtų taikoma nacionalinių parlamentų diskusijoms dėl valstybei narei adresuojamų konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų ir vykstant metinei nacionalinei biudžeto procedūrai. Tai paskatintų aktyviau naudotis dviejų dokumentų rinkinyje suteikta teise pasikviesti Komisijos narį. Be to, nacionaliniai parlamentai turėtų būti visapusiškai įtraukti į nacionalinių reformų ir stabilumo programų priėmimo procesą.

7. EPS SUKŪRIMAS. PASIRENGIMAS 2 ETAPUI

Šiame komunikate nurodyti EPS sukūrimo 1 etapo žingsniai, pagrįsti esamais dokumentais ir geriausiu būdu įgyvendinant galiojančias Sutartis. Tačiau visos šios 1 etapo iniciatyvos turi būti vertinamos ne atsietai, o veikiau kaip tarpiniai žingsniai į tolesnį etapą, kuris prasidės 2017 m. 2 etape reikėtų sutarti dėl didesnio poveikio priemonių siekiant iki galo suformuoti EPS ekonominę ir institucinę struktūrą. Tam reikės labiau dalytis suverenumu, parodyti daugiau solidarumo ir kartu griežčiau vykdyti demokratinę priežiūrą.

Siekdama parengti perėjimą nuo pirmojo prie antrojo EPS kūrimo etapo Komisija 2017 m. pavasarį pateiks baltąją knygą, kurioje atsižvelgdama į 1 etapą padaryta pažangą išdėstys tolesnius veiksmus, kurių reikia, kad EPS būtų baigta kurti per 2 etapą. Baltoji knyga bus parengta konsultuojantis su kitų ES institucijų pirmininkais.

2016 metais vyks ypač svarbūs baltosios knygos rengimo darbai. Jų prielaidos yra trys:

- Pirma, visos ES institucijos ir valstybės narės turėtų sutarti ir imtis veiksmų dėl šiame komunikate nurodytų priemonių. Ypač svarbu, kad iki 2016 m. vidurio pradėtų veikti konkurencingumo valdybos ir Europos fiskalinė valdyba.
- Antra, labai svarbu konsultuotis ir bendrauti su piliečiais, suinteresuotaisiais subjektais, socialiniais partneriais, Europos Parlamentu, nacionaliniais parlamentais, valstybėmis narėmis, regionų ir vietos valdžios institucijomis dėl EPS pabaigimo per 2 etapą. Siekdama paskatinti reikiamą plačius sluoksnius įtraukiančią diskusiją visoje Europoje, Komisija sudarys sąlygas plataus masto konsultacijoms, įskaitant viešus debatus 2016 m. Konsultacijose turėtų dalyvauti platūs sluoksniai, jos turi būti skaidrios, įtraukios ir sudaryti sąlygas piliečiams pareikšti savo nuomonę.
- Galiausiai, 2016 m. viduryje Komisija suburs ekspertų grupę, kuri svarstys teisinės, ekonominės ir politinės prielaidas, kurios pagrįstų ilgesnio laikotarpio pasiūlymus, kaip nurodyta Penkių pirmininkų pranešime.

1 etapo įgyvendinimas, konsultacijų rezultatai ir ekspertų grupės darbas turėtų padėti pasiekti konsensą dėl svarbesnių tolesnių žingsnių. Tie argumentai bus panaudoti baltojoje knygoje, pagal kurią po tolesnių diskusijų galiausiai būtų parengta tvirtesnė teisinė ir institutinė sistema.

8. IŠVADA

Šiame komunikate sukonkretinami skirtingi penkių pirmininkų pranešime „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“ apibūdinto 1 etapo žingsniai. Tie žingsniai yra didelio užmojo ir pragmatiški. Laikantis principo „tobulinimas darbais“, siūlomos priemonės yra pagrįstos esamais instrumentais ir geriausiu būdu įgyvendina galiojančias Sutartis.

Pasiūlytosios iniciatyvos padės didinti konkurencingumą, ekonominę ir socialinę konvergenciją, siekiant toliau tobulinti ekonominę sąjungą. Fiskalinė sąjunga stiprinama užtikrinant atsakingą fiskalinę politiką ir vykdant ją nacionaliniu ir ES lygmenimis.

Iniciatyvos taip pat padės toliau didinti finansų rinkų veiksmingumą ir stabilumą ir baigti kurti finansinę sąjungą. Galiausiai, politinė sąjunga stiprinama didinant demokratinę atskaitomybę ir nacionalinę atsakomybę.

Visi šie elementai savaime svarbūs, tačiau jie yra ir priklausomi vienas nuo kito. Todėl reikia tuo pačiu metu dirbti visomis kryptimis. 1 etapo iniciatyvos, kaip visuma, dar labiau sustiprins EPS atsparumą. Jos taip pat yra svarbus žingsnis skatinant konvergenciją, kurios reikia norint pradėti stiprios ir tikros EPS sukūrimo 2 etapą.

Komisija ragina visus dalyvaujančius subjektus užtikrinti spartų EPS stiprinimo proceso įgyvendinimą. Tik nesumenkinus užmojo ir sutartinai veikiant galima pasiekti, kad EPS ne tik išliktų, bet ir klestėtų ir vėl eitų stipraus, tvaraus ir integracinio augimo ir darbo vietų kūrimo kryptimi.

1 LENTELĖ. 2016 M. EUROPOS SEMESTRO GRAFIKAS

EUROPOS SEMESTRAS. ES IR VALSTYBIŲ NARIŲ PARTNERYSTĖ												
	Lapkritis	Gruodis	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis
Europos Komisija	Rudens ekonominės prognozės			Žiemos ekonominės prognozės			Pavasario ekonominės prognozės					
	Metinė augimo apžvalga ir susiję dokumentai	Tiriamosios komandiruotės į valstybes nares		Kiekvienai valstybei narei skirta šalies ataskaita (reformų darbotvarkė ir disbalansas)		Dvišaliai susitikimai su valstybėmis narėmis		Komisija teikia konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas dėl biudžetinės, ekonominės ir socialinės politikos.				
	Euro zona Euro zonai skirtos rekomendacijos	Dvišaliai susitikimai su valstybėmis narėmis										
	Euro zona Nuomonė dėl biudžeto plano projekto											
Europos Vadovų Taryba / Taryba	Taryba svarsto nuomones dėl biudžeto planų projektų		Taryba priima euro zonai skirtas rekomendacijas ir išvadas dėl MAA ir JMA.		Europos Vadovų Taryba, remdamasi MAA, nustato ekonomikos prioritetus.			Taryba svarsto KŠSR.	Europos Vadovų Taryba tvirtina galutinės KŠSR.			
Valstybės narės	Euro zona Valstybės narės priima biudžetus.					Valstybės narės teikia nacionalines reformų programas (ekonominė politika) ir stabilumo arba konvergencijos programas (biudžeto politika).				Euro zona Valstybės narės teikia biudžeto planų projektus.		
Europos Parlamentas	Dialogas dėl metinės augimo apžvalgos						Dialogas dėl KŠSR pasiūlymų				Debatų / rezoliucija dėl Europos semestro ir KŠSR	Dialogas dėl metinės augimo apžvalgos

Santrumpos: MAA – metinė augimo apžvalga, JMA – įspėjimo mechanizmo ataskaita, KŠSR – kiekvienai šaliai skirtos rekomendacijos, PDP – perviršinio deficito procedūra.

© Europos Komisija 2015